

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Apologia Explicationis Gavsarvm [!], Cvr Cvm Gregorio à
Valentia Hispano, Iesuita Ingolstad. de hominum
mortuorum, Statuarum, Imaginum, &c adoratione, non sit
amplius disputandum: Et Refvtatio ...**

Heerbrand, Jakob

Tvbingæ

VD16 H 960

IIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36573

ad quæ Christus & Ecclesia eius non sunt alligata) in quibus & canes sedere possunt, & Satan se demonstravit, dicens, EGO PAPA, gloriari non possint tamen (vt Tertulliani verbis vtar) in eadem fide cum Apostolis, & Ecclesijs Apostolicis, conspirantes, non minus Apostolicæ deputantur, PRO CONSANGVINITATE DOCTRINÆ. Et nihil ad Ministerij Ecclesiastici efficaciam faciunt, ritus Mosaiici, & Cæremoniæ Leviticæ Ministrorum Ecclesiæ, in Nouo Testamento consecratione, quæ iam olim sunt abrogata, & Character factæ bestię, & meretricis Babylo-nicæ. Verùm ab institutione & ordinatione Christi dependet ista, qui præsens est, iuxta suam promissionem: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, vsq; ad consummationē seculi. Vbicunq; duo vel tres congregati sunt in nomine meo, in medio illorum sum. Hic enim per Ministrorum manus Baptisat, & Cœnā suam administrat, non à dignitate Ministri vel indignitate, vt olim Hæretici sensere. Quibus cum Hispanus consentiat, est & ipse Hæreticus. Ideoq; iuste ab Ecclesia, vt olim illi, damnatur cum suis eadem sententibus.

*Tertul. lib. de
prescript.*

IIII.

Absurdū esse dixi, quòd, cū in suis cultibus Pōtificij inuocatione mortuorū, &c. Scripturę S. testimonijs destruantur, ad vilitatū suū cōfugiunt Asylū: Traditiones vel humanas: Et verbū Dei nō scriptū, verbū quoq; Dei esse dicunt, quod sonat Ecclesia. Quod vt recte intelligeretur, addidi. Sed cuius Ecclesiæ Num Christi: quaquā. Hic enim dicit: Quæ sunt oues meæ vocem meam

*Explicatio canon-
sarum fol. 41.*

Q 2 meam

„ meam audiūt, alieni autem vocem non audiunt, sed au-
 „ fugiunt ab eo. Quis iste est alienus? Antichristus Rom-
 „ Pontifex. Hæc ibi. Non ergo negavi, Ecclesiam Chri-
 sti sonare verbum Dei. Ideoq; non opus erat, vt Hippo-
 nus id nos doceret ex Luc. 10. & Isa. 59. dicentis: Hoc
 fordux meum cum eis, dicit Dominus, spiritus meus qui
 est in te, & verba mea, quæ posui in ore tuo, non rece-
 dent ab ore tuo, neq; ab ore seminis tui, &c. Sed non
 aliud Apostoli viua voce docuerunt, vel sonuerunt,
 quàm scriptis suis & monumentis Ecclesiæ reliqu-
 runt, 1 Ioan 1. Quæ annunciamus vobis, Hæc (& non
 alia) scribimus vobis. Et D. Petrus. Ecce vobis secu-
 dam scribo Epistolam, &c. vt memores sitis eorum, qui
 prædixi, verborum, à sanctis Prophetis, & Apostolo-
 rum vestrorum præceptorum Domini & saluatoris
 In quam sententiam Paulus quoq; 2. Cor. 1. & 10. &

Iren. lib. 3. cap. 1. Irenæus; Apostoli id Euangelium, quod præconia-
 runt, postea per Dei voluntatem, in Scripturis nobis
 tradiderunt, fundamentum & columnam fidei nostræ.

Verbum autem Dei esse, quod Ecclesiæ Pontificiæ
 voce sonat (quod bilingues isti homines, de Traditio-
 nibus suis & decretis Pontificum Antichristianis in-
 telligunt, quæ paria Scripturæ sacræ fingunt, sicut &
 scripturæ interpretationem ab eis factam, quæ omnia
 istis nomine verbi Dei veniunt, ludentes vocabulo
 verbi Dei, sicut milites sub cruce de vestibus Christi)
 id verò pernegamus. Hoc verbum, sonare in Romano
 fumario, papafello, (Sit venia verbo) ructus & cre-
 pitus suos emittente & detonante, qui vobis Myrrhā,
 Casiam, & Balsamum olent, quod verbum vobis solis
 referuetis, dixi: quod pessimè Rabinum istum cum suo
 Thal-

Thalmud habuit. Ideò brutum me vocat animal quod
 stilitatem istam, Et Ecclesiæ Romanæ articulos sub-
 mes, de ipsorum Dei verbo, non assequar. Ideoq̄ repe-
 o, vt mihi id non temerè excidisse, meq̄ illius non pu-
 dere videat, vt nugatur: sed nec ideo brutum sum ani-
 mal, verum illi ipsi magis Baalita & Bileamita, a sine-
 bus stolidiores, magis quàm bruti, quibus Thalmudicæ
 istæ Traditiones Pontificiæ Antichristianæ proban-
 tur. Sicut ille colax, sputum sui Regis lingens, saccharo
 & nectare dulcius illud esse asserbat, Nobis Scriptu-
 ræ S. fontes limpidissimi probantur, relictis vestris ci-
 sternis, & fecibus traditionum vestrarum: De quo D.
 Petrus; habemus firmiorem sermonem Propheticum,
 cui benefacitis, attendentes tanquam lucernæ lucenti
 in loco caliginoso. Intelligimus, Hispanæ, Italicæ ve-
 stræ linguam falsam, qua plus satis Ecclesiæ Christi
 illustratis, cum verbum Dei non scriptum & vocem Ec-
 clesiæ sonantem, sentitis, esse traditiones extra Scrip-
 turam, quas nomine & prætextu Apostolorum, Eccle-
 siæ obrulistis: fingentes, Apostolos præter ea, quæ li-
 teris mandârunt, ad salutem necessaria quàm plurima
 Ecclesiæ tradidisse. Similiter & decreta, ac iura omnia,
 ex scrinio pectoris Pontificij eruclantia, quem errare
 non posse turpissimè mentiuntur. Ideoq̄ in verba eius
 iurati Iesuitæ, omnia eius defendere decreta parati.
 Hinc illa: Si Papa. Item: primam sedem iudicet nemo.
 Ipsa enim iudicat omnes, à nemine verò illa iudicatur.
 hæc sunt, quæ isti verbum Dei, & vocem in Ecclesiâ
 manentem prædicant, audiunt, amplectuntur, sectantur.
 Hinc & illud: Vbi est Maioritas, illic est præcipiendi
 potestas, cæteros manet obediendi necessitas. Quod

Q 5 istorum

istorum hoc cum priori meo scripto citassem, blasphemiam esse respondit Hispanus, quod sententiam hanc sublannem. Audire mihi videor Caiphiam, exclamantem, blasphemavit, quid adhuc egemus testibus?

Sed pulchrè sibi sapere videtur Hispanus: Verissima, inquit, est sententia illa, & ab Apostolo confirmata, cum inquit: NECESSITATI IGITUR SUBDITI ESTOTE. Quis iam dubitabit amplius, ex Hispania temerè in Germaniam aduolasse doctorem Seraphicum Cherubicum, subtilissimum, interpretem Scripturæ S. solertissimum, Gregorium de Valentia, ut scilicet fallat incautos & imperitos, Scripturæ S. ignaros Sacerdotes: Loquitur Apostolus, quod omnibus est notissimum, de Politico Magistratu, cuius legibus obedientiam præstare tenentur subditi, & quidem ex necessitate, propter mandatum Dei, qui eum non solum potentia & gladio armavit, sed potestatem etiam dedit, condendæ leges, iustitiæ & æquitati convenientes, id quod ex ratione & intellectu, eo quod res istæ, circa quas versatur, iudicio rationis humanæ sint subiectæ.

Longè verò alia & dispar est ratio Ecclesiæ eiusque Ministrorū, Ministrorū inquam, sic enim Apostolus eos vocavit, Deus enim in Ecclesia sua nullum agnoscit Legislatorem, quippe, cum Deum nemo viderit unquam, neque ex ratione humana poscit agnosci, sed mysteria sint, abscondita rationi humanæ, Ideo ex arcana sede prodiens, ipse se suamque voluntatē, dato certo verbo patefecit, & hoc solo modo vult agnosci, & colui, quem nobis in suo verbo, literis consignato, præscripsit. Nec cuiquam creaturæ potestatem ferendi leges in Ecclesia concessit, Ideo quod ineptè Hispanus ad Pontificem

in Rom. transfert, quod Apostolus de Magistratus
 politici potestate scripsit, cui ex necessitate vult esse
 obditam omnem animam, etiamsi Apostolus (nedum *Chrysof. super*
 episcopus Romanus) si Euangelista, si Propheta, siue *13. cap. ad Rom.*
 quisquis tandem fueris (etiamsi Iesuita) Neq̄ enim piet̄ *hom. 23. verba*
 atem subuertit ista subiectio, inquit Chrysof. Et non *sup.*
 simpliciter dicit, obediat, sed subdita sit.

At verò idem videtur Scriptura alibi de Eccle *Hebr. 13.*
 siæ præfectis dicere: Obedite, inquit, præpositis ve-
 stris, & subiacete eis. Respondeo: Id non Vniuersali-
 ter accipiendum est, quod in omnibus, quæcunque
 tandem dixerint, præceperint, eis sit obedientia præ-
 standa: Nam & probandos esse Spiritus, hoc est, do-
 ctiores, eadem iubet: Et, omnia probare: Et, cauere
 Pseudopphetas. Præstanda ergo illis est obedi-
 entia in omnibus, quæ propria sunt Ministerij, cum de
 lege & verbo Dei te docuerint, inquit Dominus. Sed
 nec infinita illis concessa est potestas, ferendi leges
 pro arbitrio, vt sanctum sit quod ipsi volunt. Non
 condendi leges potestas illis est concessa, quam filius
 de perditionis, & homo peccati scelerosus, sibi non
 illam arrogauit, sed hætenus etiam vsurpauit in Ec-
 clesia, Tyrannidem in eam exercens, precio figens
 crefigens, omnia habens venalia, templa, sacra Sa-
 cramenta, Deum deniq̄ ipsum. Quod Mantuanus
 acinuit, & testatur: Romanæ curia Taxa, gurgis
 pecuniæ, & ingluuius insatiabilis. Apagesis in ma-
 ioritate, cum tua isthac Maioritate, præcipiendi
 potestate, & obediendi necessitate, Dij talem terris
 mittite pestem.

Nee

Nec contentus hoc prae-textu potestatis ferenda-
rum legum, exhaurire totius Christiani orbis facultates: Sed etiam prae-textu vocis & verbi Dei sonantis in
Ecclesia, rugitum leonis infernalis addidit, à certis &
indubitatís scripturis Canonícis, ad incertísimas tradi-
tiones humanas, imò doctrinas Dæmoniorū. Timotheo
4. abducens Hoc scilicet verbum Dei non scriptum, &
vox sonans in Ecclesia, qua in infernum deduxit milie-
rè deceptos & dementatos atq; excaecos homines
secum Papa, oblitus suæ fraternæq; salutis: sed tamē
nemo dicat illi, quid facis? quam miseriam, & Ecclesie
calamitatem, nulla vox humana consequi potest.

Distinct. 40.

Quod porro exemplis demonstravi, cuiusmodi
Pontifex Rom. Scripturæ S. quamq; peritus sit inter-
pres, quod duo luminaria, quæ Deus creauerit, & maior
Solem, se esse: minus Lunam, Cæsarem intelligit & in-
terpretatur. Item: Ecce duo gladij híc: De utraq; qui
sibi vendicat, potestate Ecclesiastica & Politica, quos
" vacante imperio, ipse sit imperator. Híc, cum bonus vit
" quid responderet non haberet, præ pudore, Leuiticum
" prorsus esse hoc, respondit. Et nihil ad fidei controuer-
" sias, & quæstiones de Scripturæ sensu cum auctorita-
" te determinandas, in quibus errare non possit. Ha-
" cenus ille.

Audiamus itaq; aliquantisper interpretem Pon-
tificem, Scripturæ S. quæstiones cum auctoritate de-
terminantem, in quibus, secundum Hispanum, errare
non potest. Quamprimum enim super sellam Pontifi-
ciam collocatur successor Petri, tanquam tripodem
Apollinis, numine afflatur, & quia sacerdos summus
Prophetat, quemadmodum Caiphas. Sic igitur effatur
Phari-

haberi sacerdos: Auricularis confessio Sacramentalis, non solum est necessaria omnibus vtriusque sexus, ad annos discretionis venientibus, sed etiam salutaria, ad salutem aeternam consequendam. Quia scriptum est: Dic tu iniquitates tuas prior, ut iustificeris, ubi dicitur, tantundem est, ac in susurra omnia & singula tua peccata, cum omnibus circumstantiis, in aurem sacrificuli, & huius operis merito, confusione scilicet, dum recitas peccata tua Sacerdoti, mereris absolutionem a peccatis & iustificationem. Item: ite, ostendite vos sacerdotibus, id est, confitemini illis omnia vestra peccata, sicut praecepit Moyses. Et, confitemini alterutrum peccata, & orate pro inuicem, ut saluemini, ubi alterum significat peculiarē sacerdotem. ET CONFITEMINI: OMNIA PECCATA CUM OMNIBUS CIRCUMSTANTIIS IN AURICULAM SACRIFICULI IN SUSURRATE &c. Hoc modo saluabimini. Haec est vna notabilis & Magistralis scripturae S. cum autoritate determinata, interpretatio & Quaestionis solutio.

Audiamus amplius Dominum Papam, cum autoritate planē Magistrali, determinantem scripturae quaestiones, nec solum ipsum, aut in collegio fratrum Cardinalium, vel in Rota: sed in Concilio Oecumenico generali Constantiensi, matura insuper plurium doctorum, tam diuini quam humani iuris, deliberatione (verba decreti recito) habita. Dubitabatur: Num laicis coena Domini, ut est a Christo instituta, & ab Apostolis, atque primitiua Ecclesia obseruata, integra scilicet, esset administranda. Et quidem habuerunt tum Patres dubitandi causas grauissimas, reuerentiam nempe sanguinis Christi, sit enim sanguinis Christi distributione in calice periculum effusionis sanguinis (quod

R Christus

Christus minus attentè considerauit, fortè inter pocula benè potus) propter virorum mystaces, ne aliquid illis adhereret, sanguinis videlicet guttula (quod Christus futurum non prauidit) Ideo auctoritatiuè determinauit quæstionem istam de sensu scripturæ: Quod, licet in primitiua Ecclesia huiusmodi sacramentum reciperetur à fidelibus sub vtraq; specie: postea à conscientibus sub vtraq;, & à Laicis tantummodo sub specie panis, suscipiatur. Rationes determinationis huius Papalis subijciuntur, cum firmissimè credendum sit, & nullatenus dubitandum, integrum Christi corpus & sanguinem, tam sub specie panis, quàm sub specie vini, veraciter contineri: Et consuetudo Ecclesiæ pro lege habenda.

Hæc est illa cum auctoritate determinata quæstio, de scripturæ sensu, super verba institutionis cænæ Dominicæ. Nullatenus ergo dubitandum amplius, sed firmissimè credendum, instituerit Christus quicquid voluerit, dicat & scribat Apostolus quicquid voluerit, se à Domino accepisse, vt bibant ex calice omnes: tamen, hoc non obstante, Ecclesiæ consuetudo pro lege est habenda, vt abroget Christi institutionē, & OMNES iam sit cum auctoritate determinata interpretandum, doctore Papa cum suo Concilio & doctoribus plurimis, iuxta Hispanum, quintum Euangelistam, Omnes, id est, Non Omnes. Item, Omnes, id est, sacerdotes, conscientes corpus Christi. Quid tibi hîc videtur, lector amicissime: An nō cum auctoritate magistraliter determinata est hæc quæstio: Talis est: Non concordat Psalterium cum Cythara, id est, sacerdotes, qui de-

nt habere in manu, legere, & canere, Psalterium,
 conuenit ducere & habere vxores, quod per Cytha
 intelligitur. Item: Qui in carne sunt, Deo placere
 non possunt, id est, coniuges. Est enim coniugium car-
 nale vitæ genus; ideo sacerdotes debent esse calibes,
 quia sunt spirituales quibus Dominus dicit in lege,
 sancti estote qui portatis vasa Domini, sicut & ego Do-
 minus Deus vester sanctus sum.

Quid tibi videtur iam amice lector, an non Papa in-
 signis & eximius est doctor, & interpret scripturæ:
 scilicet, sicut A sinus ad lyram. Et tamén isti socij non
 Iesu, sed Esau, placentini, omnia hæc suspiciunt, ad-
 mirantur, & obtrudere conantur Ecclesiæ: Eos verò,
 qui hæc cum suo doctore repudiant, Hæreticos pro-
 nunciant. In malam itaq; rem vos Esauitæ, cum vestro
 scripturæ interprete, hoc modo cum auctoritate diabo-
 lica, quæstiones de sensu scripturæ determinante.

Sicut & illud: super hanc Petram, id est, super te
 Petrū, ædificabo Ecclesiam meam. Et tibi dabo clauis
 regni cœlorū, id est, potestatem ferendi leges. Sunt enim
 hæc clauis duplices: Scientiæ & potestatis, vt quicumq;
 istas leges nō fuerit amplexus, clauso cœlo sit dānatus.
 Item: Petre palce oues meas) id est, esto Vniuersalis E-
 piscopus. totius Ecclesiæ, nec verò solus tu, sed om-
 nes tui qui futuri sunt vnq̄ Romæ successores, vica-
 rij mei. Idem huic totius Ecclesiæ doctore est, Petra &
 Petrus. Petra autem erat Christus. 1. Cor. 10. super
 quem, tanquam lapidem preciosum in fundamentis Zi-
 on positum, ædificata est Ecclesia. Ergo & Petrus illi
 est Christus. Sed hic Petrus mox audit, Satanas, Eccle-
 sia itaq; supra Satanā est ædificata. Ita planē res habet,

sed Ecclesia Pontificia Romana: quod ter maxime ille Dei vir, Lutherus, luculenter probavit, & demonstravit, libro de Papatu Romano, à Diabolo fundato. Christi autem Ecclesia super Christū ipsum fundata, Crepāt illi perpetuò Patres, hos vt audiamus scripturæ interpretes. Pater erat Augustinus, & quidem omnium præcipuus. Is autem ita scribit: Sed quando dictum est: Tibi dabo clauēs regni Cœlorum, &c. Vniuersam significabat Ecclesiam (non dicit Papam Rom. qui tyrannicè solus eas vult possidere) quæ hoc seculo diuersis tentationibus, velut imbribus, fluminibus, tempestatibusq̃ quatitur, & non cadit, quoniam fundata est supra Petram, vnde & Petrus nomen accepit. NON ENIM A PETRO PETRA, sed Petrus à Petra. Sicut non Christus à Christiano, sed Christianus à Christo vocatur. Ideo quippe ait Dominus: super hanc Petram, ædificabo Ecclesiam meam, quia dixerat Petrus: Tu es Christus filius Dei viuis. per hanc ergo, inquit, Petram, quam confessus es, ædificabo Ecclesiam meam. Petra erat Christus, super quod fundamentum etiam ipse ædificatus est Petrus;

August: Tract: in Iohann: 124.

1. Cor: 10.

Hunc ad modum interpretatur & ad se transfert Psalmum 8. de Christo dictum, vt manifestum faciat, solertem se esse scripturæ interpretem: Omnia subiecisti sub pedibus eius, oues & boues uniuersos, insuper & pecora campi. Oues, id est, fidelium animas ad dextram Christi collocandas. Boues, elatos Hebræorum iugo, literæ legis adstrictos, & inde victimandos. Pecora quoq̃ campi, Ethnicos & iniquos, per latam & spaciolam viam errorum & vitiorum, procul dubio currentes ad Gehennā. Insuper & volucres cœli, id est, viros beatos, vt adorentur à cunctis, sanctorū

Hæc est una Magistralis Papalis interpretatio scripturæ

atalogo adscribendo. Demum pisces maris, animas
 sanctiorum, qui perambulant semitas eius, in amari-
 tudinibus commorantes, ex aquis Pœnalibus, per in-
 dulgentiam ex inferis educendo.

Quod verò ad sententias Cusani, quas recitavi, at-
 tinet, quod videlicet, iuxta hunc, scripturæ sint ad tem-
 pus adaptatæ, & variè intellectæ, ita, vt vno tempore
 secundum currentem vniuersalem ritum exponeren-
 tur, mutato ritu, iterum sententia mutaretur. Item: Etis-
 amsi hodie fuerit alia interpretatio Ecclesiæ, eiusdem
 præcepti Evangelici, quàm olim: tamen hic sensus
 nunc in vsu currens, ad regimen Ecclesiæ inspiratus,
 vti tempori congruus, vt salutis via est, acceptari de-
 bet. Item: Mutato iudicio Ecclesiæ, mutatum est &
 Dei iudicium. Et iterum: Quare nec mirum, si praxis
 Ecclesiæ vno tempore interpretatur vno modo, & alio
 tempore alio modo. Ad hæc, inquam, quid bonus ille
 vir Hispanus amicus meus respondit: Quid? hoc sci-
 licet: Non sunt apud nos Epistolæ illæ Canonizatæ.
 Quid audior: An non is fuit Ecclesiæ Romanæ Car-
 dinalis, columna eius suo tempore præcipua, qui schis-
 ma illud Hæreticarum, publica auctoritate Pontificis
 Romæ conatus est componere? illisq; persuadere, vt
 in institutione Cœnæ Dominicæ, à Christo facta, dis-
 cederent, propter Ecclesiæ auctoritatem, quæ pote-
 statem haberet mutandi & interpretandi ea, quæ in
 scriptura habentur, pro suo arbitrio, imo Deum ipsum,
 mutato Ecclesiæ iudicio, suum quoq; mutasse iudici-
 um. Hæc typis excusa extant. Et scripsit is non su-
 um, sed totius Ecclesiæ Pontificiæ sententiam, quæ
 hæc approbavit: Aut doce tu, Hispane, vbi, quan-
 do,

nifestissimo, clarissimo, & palpabili errore excepto, pingere student & conantur. An non hoc absurdum: An non blaphemum hoc in Deum Spiritum S. Scripturæ S. authorem: Hoc sine est interpretari scripturam: Aut verius pervertere, imò euertere penitus, cum non necessaria esse pronunciatur. Et sanè non ignoro, hostes esse eos scripturæ S. maximos, qui multis modis eam accusant ambiguitatis, obscuritatis, imperfectæ, eisq; longè suas traditiones & Thalmud, à quæ planiores, pleniores, & perfectiores præferunt. Idè amplius cum eis disputare non possumus: quòd ali habeant principia. Nos vocem Magistri nostri vni Christi, de quo Pater cœlitus clamauit: Hunc audite tanquàm oues eius audiemus: lupum istum sauisimum & Asinum Cumanum, fugiamus & caueamus, licet nobis saluator noster, præmonens, præcepit.

V.

In Spongia folijs totis septem, nempe à 36. folio & propo: 92. per sequentia, turpissimam Papatus idolomaniam, quam in mortuorum exercent inuocatione, ita traduxi, vt Hispanum eius puderet, & quid responderet minimè inueniret, sed hyperbolas esse confessus est suorum preces ad defunctos, quæ candidè essent interpretandæ. Nos autem hyperbolas, mendacia esse ciuilitè dicimus. Cum itaq; aduersarij haberemus confessionem, de controuersia nostra, qua agnoscit, & fatetur hyperbolas suorū in cultu, ueneratione, & inuocatione mortuorum, depugnatum esse: ideoq; superlegendum mihi in posterum isto scribendū plura labore sum